

Asia: VN/27263/2023

Lausuntopyyntö nuorisorangaistussääntelyn kehittämistä koskevasta työryhmämietinnöstä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Mietinnössä tuodaan ansiokkaasti esiin sovittelun käytön mahdollisuus rikosprosessin alkuvaiheessa. Kalliolan Setlementti haluaa kuitenkin tuoda esiin restoratiivisen työotteen ja sovittelun merkitystä osana nuorisorangaistuksen sisällön suunnittelua. Sovittelua voidaan menestyksekkäästi hyödyntää myös vakavammissa rikoksissa rikosprosessin jälkeen.

Nuorisorangaistuksen keskeinen tavoite on nuoren rikoksettoman elämän valmiuksien parantaminen ja uusintarikollisuuden ehkäiseminen. Tavoitteiden saavuttamiseksi nuorisorangaistuksen sisällön suunnittelussa tulisi erityisesti huomioida nuoren rikoksentekijän ymmärryksen lisääminen rikoksen vaikutuksista. Mitä vakavammasta rikoksesta on kysymys, sitä laajemmalle sen vaikutukset ulottuvat. Restoratiivinen työote ja sovittelu auttavat nuorta ymmärtämään rikoksen vaikutukset paitsi uhriin ja uhrin läheisiin myös tekijän omaan lähipiiriin, vanhempiin ja sisaruksiin.

Restoratiivinen oikeus ja sovittelu toteuttaa oikeusministeriön kriminaalipolitiikalle asettamia tavoitteita rikosten ehkäisemisen, rikoksentekijöiden vastuuseen saattamisen, rikoksesta aiheutuvien vahinkojen korjaamisen sekä uhrin auttamisen ja tukemisen näkökulmista. Euroopan neuvoston ministerikomitean suositus restoratiivisen oikeuden käytöstä rikosasioissa (CM/Rec(2018)8) on keskeisin kansainvälinen rikossovittelua koskeva suositus. Suosituksen tavoitteena on rohkaista jäsenvaltioita kehittämään ja hyödyntämään restoratiivista oikeutta rikosasioiden käsittelyssä, edistää restoratiivisen oikeuden käyttöä koskevien standardien toteutumista ja turvata sovintomenettelyihin osallistuvien oikeudet. Suosituksen mukaan restoratiivisen oikeuden menettelyt tulisi olla yleisesti saatavilla kaikissa rikosprosessin vaiheissa eikä rikoksen tyyppi tai sen vakavuus saisi estää asian käsittelyä restoratiivisen oikeuden menettelyssä.

Vastoin suositusta suomalainen rikossovittelu on perinteisesti keskittynyt lieviin ja keskivakaviin rikoksiin, kuten pahoinpitelyihin, vahingontekoihin sekä anastusrikoksiin. Sovittelun käyttö on painottunut rikosprosessin alkupäähän, usein poliisin suorittamaan esitutkintavaiheeseen. Näin huolimatta siitä, että Suomessa on jo yli kymmenen vuoden ajalta saatu erittäin hyviä kokemuksia myös vakavien rikosten käsittelystä (ns. vakavien rikosten jälkikäsittely) restoratiivisin menetelmin.

Nieminen Harri
Kalliolan Setlementti ry

Hiitelä Riikka
Kalliolan Setlementti ry / Länsi-Uudenmaan sovittelutoimisto